

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 3. decembar 2020.godine
Ref. br.:RK 1647/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI139/19

Podnosilac

Riad Bejtullahu

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
Pml. br. 86/2019 od 2. aprila 2019. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Riad Bejtullahu, sa prebivalištem u opštini Gnjilane, koga zastupa Elmi Qerimi, advokat iz Gnjilana (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa rešenjem [PAM. br. 77/2018] od 7. decembra 2018. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i rešenjem [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Departmana za maloletnike Osnovnog suda u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je zahtev za ocenu ustavnosti osporene presude, kojom su mu, prema navodima podnosiocu zahteva, povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 2. septembra 2019. godine, podnosilac zahteva je preko pošte podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 10. septembra 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha dhe Radomir Laban (članovi).
7. Dana 1. oktobra 2019. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i tražio (i) ovlašćenje za zastupanje pred Sudom; i (ii) rešenje [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda. Sud je takođe istog datuma obavestio Vrhovni sud o osporavanju presude [Pml. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine i istom dostavio jednu kopiju zahteva.
8. Dana 1. oktobra 2019. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda dostavljanje povratnice koja dokazuje datum prijema osporene presude od strane podnosioca zahteva.
9. Dana 14. oktobra 2019. godine, Osnovni sud je pod navodom dostavljanja povratnice prijema osporene presude, dostavio povratnicu nekog drugog rešenja.

10. Dana 18. oktobra 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dopunu zahteva, podnoseći i tražena dokumenta, ovlašćenje i rešenje [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda.
11. Dana 23. decembra 2019. godine, Sud je ponovio zahtev za Osnovni sud za ponovno podnošenje povratnice, koja dokazuje datum prijema osporene presude od strane podnosioca zahteva.
12. Dana 20. januara 2020. godine, Osnovni sud je podneo Sudu povratnicu o prijemu osporene presude od strane podnosioca zahteva na kojoj se pojavljuje datum 3. maj 2019. godine.
13. Dana 11. novembra 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Na osnovu spisa predmeta, protiv podnosioca zahteva, Osnovni sud je izrekao (i) disciplinsku meru sudska opomena zbog krivičnog dela laka telesna povreda koje je propisano u članu 188. (Laka telesna povreda) Krivičnog zakonika br. 04/L-082 Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK) preko rešenja [PM. 19/2017]; i (ii) vaspitnu meru pojačan nadzor od strane roditelja u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine zbog krivičnih dela koja su propisana u članu 187. (Napad) KZRK-a i krivičnog dela krađa koje je propisano u stavu 1, člana 325. (Krađa) KZRK-a preko rešenja [PM. br. 128/2017] od 15. februara 2018. godine.
15. Dana 31. maja 2018. godine, na osnovu spisa predmeta, podnosilac zahteva je u saizvršilaštvu sa nekoliko drugih osoba učestvovao u tuči usled koje su osobi F.A. nanete teške telesne povrede.
16. Dana 1. juna 2018. godine, Policijska stanica u Gnjilanu je podnela krivičnu prijavu protiv podnosioca zahteva Departmanu za maloletnike Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo), zbog krivičnog dela ubistvo u pokušaju, koje je propisano u pod-stavu 1.1 stava 1 člana 178. (Ubistvo) u vezi sa članom 28. (Pokušaj) KZRK-a.
17. Dana 18. juna 2018. godine, tokom ispitivanja od strane tužioca Osnovnog tužilaštva, podnosilac zahteva je negirao izvršenje krivičnog dela i identifikovao je osobu I.J, kao onog koji je naneo povrede osobi F.A. Branilac podnosioca zahteva je predložio i saslušanje policajca M.S., koji je prema njima, bio na licu mesta 31. maja 2018. godine.
18. Dana 4. jula 2018. godine, Osnovno tužilaštvo je podnelo predlog [PPM. br. 113/2018] za izricanje vaspitne mere upućivanje u vaspitno–popravnu ustanovu protiv podnosioca zahteva, kao što je propisano u članu 28. (Upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu) Zakonika br. 03/L-193 o maloletnicima (u daljem tekstu: ZM).
19. Dana 11. oktobra 2018. godine, na prvom saslušanju pred Osnovnim sudom, u prisustvu njegovog branioca, podnosilac zahteva je priznao krivicu za izvršenje

krivičnog dela ubistvo u pokušaju, kao što je propisano u članu 178 u vezi sa članom 28. KZRK-a. Branilac podnosioca zahteva je, između ostalog, izjavio da je *“ovo priznanje izvršeno u potpunom skladu sa zakonskim odredbama”*. Njegovu izjavu su podržali podnosilac zahteva i njegov otac, u svojstvu njegovog zakonskog zastupnika.

20. Dana 22. oktobra 2018. godine, Osnovni sud je rešenjem [PM. br. 89/2018]: (i) ukinuo vaspitnu meru pojačan nadzor od strane roditelja koja je izrečena preko rešenja [PM. br. 128/2017] od 15. februara 2018. godine; dok je (ii) podnosiocu zahteva izrekao vaspitnu meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine, kao što je propisano u članu 28. ZM-a.
21. Preko gore navedenog rešenja, Osnovni sud je uzeo u obzir i sledeće činjenice (i) protiv podnosioca zahteva je rešenjem [PM. 19/2017] istog suda izrečena disciplinska mera sudska opomena zbog krivičnog dela laka telesna povreda koja je propisana u članu 188. KZRK-a; (ii) rešenjem [PM. br. 128/2017] od 15. februara 2018. godine je izrečena vaspitna mera pojačan nadzor od strane roditelja u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine zbog krivičnih dela koja su propisana u članu 187. KZRK-a i u stavu 1, člana 325. KZRK-a; i (iii) socijalnu anketu [A. br. Gji-18-0260] od 13. juna 2018. godine Probacione službe Kosova. Sud je opravdao ukidanje prethodne mere i izricanje vaspitne mere upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu, pozivajući se na član 37. (Izricanje vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora za krivična dela u sticaju) ZM-a, na osnovu koga se izricanje vaspitne mere i zatvora za maloletnike primenjuje čak i u slučajevima kada je maloletnik izvršio drugo krivično delo pre ili posle izricanja vaspitne mere.
22. Dana 29. oktobra 2018. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu na rešenje [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda, navodeći bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povredu krivičnog zakona i odluke o kazni, sa predlogom da se poništi navedeno rešenje. U navedenoj žalbi, podnosilac zahteva je u suštini i između ostalog istakao da (i) je 18. juna 2018. godine maloletnik pred državnim tužiocem negirao izvršenje krivičnog dela i identifikovao osobu koja je koristila *“sredstvo koje je pogodno za nanošenje teških telesnih povreda”*, i koji je povredio drugog učesnika u tuči, odnosno osobu F.A, i predložio je saslušavanje policajca M.S u svojstvu svedoka; i uprkos ovoj činjenici, (ii) na početnom glavnom pretresu od 11. oktobra 2018. godine je priznao krivicu, ne shvatajući posledice i prirodu te radnje, pod pritiskom i *“uslovljen od strane drugih maloletnih okrivljenih”* da prizna krivicu da bi se krivična stvar *“zaključala na predlog državnog tužioca”*; (iii) da prilikom donošenja odluke, sud nije u celini razmotrio dokaze, posebno u vezi sa izjavom maloletnika date pred državnim tužiocem 18. juna 2018. godine i njegovom izjavom kada je priznao krivicu 11. oktobra 2018. godine; (iv) da je prilikom izmene vaspitne mere, odnosno izmene predloga državnog tužioca za izricanje mere pojačanog nadzora od strane roditelja i izricanje vaspitne mere upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine, pretresno veće je *„prevazišlo“* svoja ovlašćenja, koje je pored toga (v) postupilo u suprotnosti sa članom 8. (Izbor važećih mera i kazni) ZM-a, jer od *„probacione službe nije tražio predkazneni izveštaj”*.

23. Dana 8. novembra 2018. godine, Apelaciono tužilaštvo je, podneskom [PPAM/I. br. 108/2018], predložilo da se žalba podnosioca zahteva odbije, kao neosnovana, i da se potvrdi ožalbeno rešenje.
24. Dana 7. decembra 2018. godine, Apelacioni sud je, rešenjem [PAM. br. 77/2018], odbio, kao neosnovanu, žalbu branioca podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [PM. br. 89/2018] Osnovnog suda.
25. Dana 13. marta 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja [PAM. br. 77/2018] od 7. decembra 2018. godine Apelacionog suda, navodeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka i povredu krivičnog zakona. Preko ovog zahteva za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je takođe ponovio iste navode koje je predstavio pred Apelacionim sudom. S druge strane, državni tužilac je, podneskom [KMLP.II. br. 64/2019] od 20. marta 2019. godine, predložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti odbije, kao neosnovan.
26. Dana 2. aprila 2019. godine, Vrhovni sud je, presudom [Pml. br. 86/2019], odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva protiv rešenja [PAM. br. 77/2018] od 13. marta 2019. godine Apelacionog suda u vezi sa rešenjem [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda.

Navodi podnosioca

27. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda [Pml. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine Vrhovnog suda, kojom je odbijen, kao neosnovan, njegov zahtev za zaštitu zakonitosti, doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
28. Podnosilac zahteva, u tom smislu, navodi povredu načela jednakosti oružja, tvrdeći da je u postupcima pred sudom, u suprotnosti sa gore navedenim članovima Ustava i EKLJP-a, postavljen u *“izričito nepovoljnu situaciju”* u odnosu na Državno tužilaštvo.
29. Podnosilac zahteva posebno navodi da je nakon davanje svoje izjave pred Tužilaštvom 18. juna 2018. godine, predložio (i) da se identifikuje punoletni I.J, koji je, prema njemu, udario oštećenog F.A i da se protiv podnosioca zahteva prekine istraga za krivično delo ubistvo u pokušaju; i (ii) da se sasluša policajac M.S u svojstvu svedoka, koji je posmatrao događaj i *“video lica i kako je udario sada oštećenog”*. Prema podnosiocu zahteva, nedozvoljavanje da se sasluša policajac M.S u svojstvu svedoka od strane Državnog tužilaštva, rezultiralo je povredom člana 31. Ustava u vezi sa tačkom d, stava 3 člana 6. EKLJP-a; i navodi da, (iii) dok je on priznao krivicu *“a da nije shvatio prirodu i posledice priznanja krivice”*, predsednik sudskog veća je prihvatio *“površnu izjavu”*, odnosno priznavanje krivice podnosioca zahteva *“a da nije utvrdio relevantne činjenice u vezi sa ovim krivičnim predmetom”*.
30. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da (i) proglasi njegov zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi da je presuda [PML. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a; (iii) da proglasi ništavom presudu [PML. br. 86/2019] od 2. aprila

2019. godine Vrhovnog suda u vezi sa rešenjem [PAM. br. 77/2018] od 7. decembra 2018. godine Apelacionog suda i rešenjem [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda; (iv) da vrati na presuđivanje rešenje [PM. br. 89/2018] od 22. oktobra 2018. godine Osnovnog suda; i na kraju, (v) da naloži Osnovnom sudu da obavesti Sud u vezi sa merama preduzetim u sprovođenju presude.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
[...]
4. *Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.*
5. *Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.*
[...]
7. *Sudski postupci koji se odnose na maloletnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloletnike.*

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

1. *Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.*
2. *Svako ko je optužen za krivično delo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.*
3. *Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:*
 - a. *da odmah, na jeziku koji razume, bude detaljno obavešten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;;*
 - b. *da mu se osiguraju vreme i uslovi neophodni za pripremanje odbrane;*

- c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;*
- d. da sam ispituje ili zahteva ispitivanje svedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svedoka odbrane odobri pod uslovima koji važe i za svedoka optužbe;*
- e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razume ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.*

Zakonik br. 03/L-193 o maloletnicima

Član 8 Izbor važećih mera i kazni

- 1. Kada se prema maloletniku izriče mera ili kazna, sud će prvenstveno da uzme u obzir najbolji interes maloletnika. Sud će takodje da uzme u obzir i sledeće okolnosti: vrstu i težinu krivičnog dela, uzrast maloletnika, stepen psihološkog razvoja, njegov karakter i sklonosti, motive koji su ga 4 naveli da izvrši krivično delo, njegovo vaspitanje u toj fazi, okolinu i okolnosti njegovog života dali je bilo koja mera ili kazna izrečena ranije i druge okolnosti koje mogu da utiču na izricanje mere ili kazne.*
- 2. Probaciona Služba priprema potpunu socijalnu anketu za maloletnika na zahtev Javnog Tužioca, sudije za maloletnike ili suda kako je predviđeno u ovom Zakoniku. Socijalna anketa obuhvata podatke o starosti maloletnika kao i psihološkom razvoju, porodičnoj biografiji, biografiji i okolnostima u kojima maloletnik živi, stepen školovanja, vaspitnom iskustvu i bilo kojem drugom relevantnom podatku.*
- 3. Pre izbora mere ili kazne, sud može da zahteva od Probacione Službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi izbora mere ili kazne.*

Član 28 Upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu

- 1. Sud izriče meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu kada je neophodno da maloletnik koji je izvršio krivično delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju dužem od tri (3) godine dobije specijalizovano vaspitanje i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.*
- 2. Kada odlučuje o izricanju ove mere, sud uzima u obzir težinu i prirodu krivičnog dela i dali je maloletniku prethodno izrečena vaspitna mera ili kazna maloletničkog zatvora.*
- 3. Trajanje ove mere ne može da bude kraće od jedne (1) godine niti duže od pet (5) godina.*

Član 37 Izricanje vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora za krivična dela u sticaju

- 1. Za krivična dela u sticaju, sud izriče samo jednu vaspitnu meru ili samo kaznu maloletničkog zatvora kada su ispunjeni zakonski uslovi za izricanje takve kazne i sud utvrdi da ona treba da bude izrečena.*

2. Stav 1 ovog Člana takodje se primenjuje kad je maloletnik izvršio drugo krivično delo pre ili posle izricanja vaspitne mere ili kazne maloletničkog zatvora.

Član 73 **[Bez naslova]**

*1. Sudsko veće za maloletnike nije obavezano sa predlogom tužioca pri donošenju svoje odluke o vrsti mere ili kazne koja treba da bude izrečena.
[...]*

Zakonik br. 04/L-123 o krivičnom postupku

Član 248 **Izjašnjavanje o krivici tokom prvog saslušanja**

- 1. Kada okrivljeni prizna krivicu po svim tačkama optužnice shodno čl. 246. ili 247. ovog zakonika, sudija pojedinac ili sudija veća utvrđuje da li:
 - 1.1. Okrivljeni razume prirodu i posledice priznavanja krivice;*
 - 1.2. Okrivljeni je priznanje dao dobrovoljno posle dovoljnih konsultacija sa braniocem, ako okrivljeni ima branioca;*
 - 1.3. Izjašnjavanje o priznanju krivice je podržano činjenicama u vezi sa slučajem koje su sadržane u optužnici i materijalu koji je prezentovao državni tužilac kao dopunu optužnice koju je okrivljeni prihvatio i u vezi sa bilo kojim drugim dokazom kao što je svedočenje svedoka, koje izvodi državni tužilac ili okrivljeni; i*
 - 1.4. Optužnica ne sadrži nikakve očigledne pravne greške ili pogrešan prikaz činjenica.**
- 2. Imajući u vidu priznanje krivice okrivljenog, sudija pojedinac ili predsednik veća može da traži mišljenje državnog tužioca, branioca i oštećenog.*
- 3. Ako sudija pojedinac ili predsednik veća smatra da nisu ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, donosi rešenje kojim odbija priznanje krivice i nastavlja postupak potvrđivanja optužnice kao da nije priznata krivica.*
- 4. Ako sudija pojedinac ili predsednik veća smatra da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, donosi rešenje kojim prihvata priznanje krivice okrivljenog i nastavlja sa izricanjem kazne, zakazuje ročište za utvrđivanje stvari od značaja za izricanje kazne ili odlaganje izricanja kazne u čekanju završetka saradnje okrivljenog sa državnim tužiocem.
[...]*

Prihvatljivost zahteva

- 31. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, navedene Zakonom i dalje određene Poslovníkom.*
- 32. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:*

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način”.

[...]

(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

33. Sud dalje razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su propisani u Zakonu. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individuralni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47
(Individuralni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

34. Što se tiče ispunjavanja tih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koji osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine Vrhovnog suda i da je iscrpeo sva pravna sredstva koja su propisana u zakonu. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređena u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima koji su propisani u članu 49. Zakona.
35. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane u stavu (2) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) posebno propisuje:

Pravilo 39
(Kriterijum o prihvatljivosti)

"(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju".

36. Sud prvo primećuje gore navedeno pravilo, zasnovano na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglasi zahteve neprihvatljive iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu 2 pravila 39 Poslovnika.
37. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu se svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četvrtog stepena“; (ii) navodi kategorisani kao „očigledni ili evidentni nedostatak povrede“; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi. (Vidi: tačnije za koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“ i specifičnosti gore pomenutih četiri kategorija navoda kvalifikovanih kao „očigledno neosnovani“, Praktični vodič ESLJP-a o Uslovima prihvatljivosti od 31. avgusta 2019. godine; Deo III. Neprihvatljivost merituma, A. očigledno neosnovani navodi, stavovi 255 do 284).
38. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na odgovarajuće navode podnosioca zahteva, u čijoj će oceni, Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredaba ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovana Ustavom.
39. S tim u vezi, Sud prvo podseća da se okolnosti slučaja odnose na optuženog, a zatim na to da je on oglašen krivim za krivično delo ubistvo u pokušaju, zbog čega mu je izrečena vaspitna mera upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine od strane Osnovnog suda. Ova mera je izrečena kao rezultat priznavanja krivice podnosioca zahteva, u prisustvu njegovog branioca, na prvom saslušanju održanom u Osnovnom sudu 11. oktobra 2018. godine. U žalbi i zahtevu za zaštitu naknadne zakonitosti, odnosno u Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu, podnosilac zahteva je osporio priznanje ove krivice, navodeći, između ostalog, da u suštini nije razumeo njene posledice, a takođe navodeći da Osnovni sud nije uzeo u obzir dokaze, a posebno činjenicu da je podnosilac zahteva u svojoj izjavi pred tužiocem slučaja negirao izvršenje krivičnog dela za koje se tereti, identifikovao je izvršioca istog i predložio saslušanje svedoka M.S. Apelacioni sud i Vrhovni sud su odbili žalbu i zahtev za zaštitu zakonitosti, kao neosnovane. Podnosilac zahteva iznosi iste navode pred ovim Sudom, navodeći, između ostalog, da je osporena presuda doneta kršeći njegova osnovna prava i slobode za pravično i nepristrasno suđenje, a posebno

načelo jednakosti oružja, zato što (i) u suprotnosti sa stavom 4. člana 31. Ustava i tačkom d stava 3. člana 6. EKLJP-a, nije saslušan svedok koji je predložila odbrana podnosioca zahteva; i da je (ii) Sud prihvatio „površnu izjavu“, naime priznanje krivice podnosioca zahteva, „a da nije utvrdio relevantne činjenice u vezi sa ovim krivičnim predmetom“.

40. Sud će ove navode razmotriti odvojeno u nastavku, počev od prvog navoda koji se odnosi na jednakost oružja i pravo podnosioca zahteva da zahteva ispitivanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima kao i svedoci optužnice, kao što je propisano u stavu 4 člana 31. Ustava u vezi sa tačkom d stava 3, člana 6. EKLJP-s, prilikom koga će Sud (i) razraditi opšta načela sudske prakse ESLJP-a u ovom kontekstu, a zatim će (ii) primeniti istu u okolnostima ovog slučaja. Nakon toga će nastaviti sa razmatranjem drugog navoda, koji je u suštini povezan sa primenom procesnih odredbi o priznanju krivice podnosioca zahteva na prvom saslušanju od strane relevantnog pretresnog veća u Osnovnom sudu.

(i) Opšta načela u vezi sa jednakošću oružja

41. U meri u kojoj je to relevantno za okolnosti ovog slučaja, Sud ističe da je načelo jednakosti oružja inherentna karakteristika pravičnog suđenja. U principu, ono traži da se svakoj strani u postupku pruži razumna prilika da iznese svoj slučaj pod uslovima koji ga ne dovode u nepovoljan položaj u odnosu na njegovog protivnika. (Vidi: između ostalog, slučajeve ESLJP-a *Öcalan protiv Turske*, presuda od 12. maja 2005. godine, stav 140; *Foucher protiv Francuske*, presuda od 18. marta 1997. godine, stav 34; *Bulut protiv Austrije*, presuda od 22. februara 1996. godine; i *Faig Mammadov protiv Azerbejdžana*, presuda od 26. januara 2017. godine, stav 19). Ovo načelo je takođe usko povezano sa pravom na ročište na kojem se mogu osporiti dokazi, što u principu znači mogućnost strana da znaju i komentarišu sve izvedene dokaze koji mogu uticati na odluku suda. (Vidi: između ostalog, slučaj ESLJP-a *Brandstetter protiv Austrije*, presuda od 28. avgusta 1991. godine, stav 67).
42. ESLJP je razmatrao pitanja koja se odnose na jednakost oružja i suđenje u kojima se dokazi mogu osporiti u velikom broju slučajeva, često kombinujući u ovom pregledu prava zaštite zagarantovana stavom 3 člana 6 EKLJP-a. Na primer, ESLJP je utvrdio povredu stava 1 u vezi sa stavom 3, člana 6. EKLJP-a u krivičnom postupku, između ostalog, onda kada su prava na zaštitu bila ograničena zbog nedostatka prethodnog pristupa podnescima tužilaštva (vidi: slučaj ESLJP-a *Zahirović protiv Hrvatske*, presuda od 25. aprila 2015. godine, stavovi 44-50) ili kada podnosiocu zahteva nije bilo dozvoljeno da prisustvuje saslušanju pred relevantnim sudom dok je predstavnik tužilaštva bio prisutan (vidi: slučaj ESLJP-a *Eftimov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, presuda od 2. jula 2015. godine, stav 41).
43. U vezi sa odbijanjem sudova da saslušaju svedoke, što je jedan od navoda podnosioca zahteva u okolnostima ovog slučaja, ESLJP je načelno izjavio da (i) odbijanje suda da sasluša svedoka ili da razmotri bilo koji dokaz odbrane, dok se prihvataju iskazi svedoka i dokazi tužilaštva, može pokretati pitanja sa stanovišta jednakosti oružja (vidi: slučajeve ESLJP-a *Borisova protiv Bugarske*, presuda od 21. decembra 2006. godine, stav 47-48; *Topić protiv Hrvatske*, presuda od 10. oktobra 2013. godine, stav 48); takođe tvrdeći da će ista

zabrinutost važiti čak i ako (ii) sud odbije da sasluša svedoke odbrane kako bi razjasnio neizvesnu situaciju koja predstavlja osnovu ili suštinu navoda protiv odgovarajućeg podnosioca zahteva (vidi: slučaj ESLJP-a *Kasparov i drugi protiv Rusije*, presuda od 3. oktobra 2013. godine, stavovi 64-65). U pogledu poslednje navedenog, i da bi utvrdio da li je postupak u celini bio pravičan, ESLJP primenjuje test razvijen presudom *Murtazaliyeva protiv Rusije*, poznat kao test *Murtazaliyeva*, koji se sastoji od tri komponente: (i) da li je tužba za ispitivanje svedoka bila dovoljno obrazložena od strane relevantnog podnosioca zahteva i važna po pitanju optužbe?; (ii) da li je nadležni sud ocenio važnost ovih dokaza i dao dovoljne razloge u svojoj odluci da ne prihvati svedoka na suđenju? i (iii) da li odluka relevantnog suda da ne sasluša ovog svedoka podriva opštu pravičnost postupka? (vidi: slučaj ESLJP-a *Murtazaliyeva protiv Rusije*, presuda od 18. decembra 2018. godine, stav 158-177).

44. S druge strane, stav 4 člana 31. Ustava u vezi sa tačkom d) stava 3, člana 6. EKLJP-a ne garantuje pravo na unakrsno ispitivanje svedoka i obezbeđivanje učešća i ispitivanja svedoka u njegovo ime pod istim uslovima kao i svedoci protiv njega. U principu, na osnovu ovih članova, pre nego što je optuženi osuđen, svi dokazi protiv njega moraju biti izvedeni u njegovom prisustvu na javnoj raspravi kako bi se protivni argument realizovao na ročištu.

(ii) Primena gore navedenih načela u okolnostima ovog slučaj

45. Na osnovu gore navedenih principa koji proizilaze iz sudske prakse ESLJP-a, Sud ponovo ističe da je načelo jednakosti oružja i pravo na kontradiktorno saslušanje u principu zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, a takođe u principu znači da bi strane pred sudom trebalo da imaju jednake mogućnosti da izvedu relevantne dokaze, osiguravajući da ni odgovarajući podnosilac zahteva ne bude doveden u nepovoljan položaj u odnosu na tužilaštvo i obrnuto. Ovo se, u principu, zasniva na ovoj sudskoj praksi u pogledu pristupa svim dokumentima i dokazima i mogućnosti izlaganja svedoka i osporavanja dokaza izvedenih pred sudom.
46. Nakon toga, uprkos navodima podnosioca zahteva, u okolnostima ovog slučaja, pred Osnovnim sudom nisu izvedeni dokazi, jer je krivični postupak protiv podnosioca zahteva završen u prvom saslušanju zbog priznanja krivice.
47. Tačnije, u okolnostima ovog slučaja ZM je primenljiv. Ovaj Zakonik, za razliku od novog Zakonika pravde o maloletnicima, odnosno Zakonika br. 06/L-006, ne reguliše način priznanja krivice. Prema tome, na osnovu njegovog člana 5 [bez naslova], primenjuju se odredbe Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPRK), u vezi sa priznanjem krivice n prvom saslušanju.
48. U skladu sa članom 245. (Prvo saslušanje) ZKPRK-a, samo državni tužilac, okrivljeni i njegov branilac učestvuju u prvom saslušanju, a tokom ovog saslušanja ne ispituju se svedoci ili veštaci i ne izvodi se nijedan dokaz. Od ovog pravila, gore navedeni Zakonik, propisuje samo jedan izuzetak, i to u slučajevima kada je svedok neophodan da bi doneo odluku o nastavku ili sprovođenju mera kojima se obezbeđuje prisustvo okrivljenog, kao što je propisano u stavu 3 istog člana, a što nije slučaj u okolnostima ovog predmeta. U ovoj fazi krivičnog

postupka, okrivljeni i/ili njegov branilac mogu se izjasniti u vezi sa krivicom, uključujući i priznanje, pod uslovima i garancijama navedenim u članu 246. (Izjašnjavanje) ZKPRK-a. Pored toga, član 248. (Izjašnjavanje o krivici tokom prvog saslušanja) ZKPRK-a posebno reguliše priznanje krivice na prvom saslušanju, precizirajući da u takvim slučajevima sudija pojedinac ili sudija veća mora utvrditi, između ostalog, da li (i) okrivljeni razume prirodu i posledice priznavanja krivice; (ii) da li je okrivljeni dobrovoljno dao priznanje posle dovoljnih konsultacija sa braniocem; (iii) priznanje krivice se zasniva na činjenicama slučaja sadržanim u optužnici; i (iv) optužnica ne sadrži nikakve jasne zakonske povrede ili činjenične greške. Takođe, tokom ove ocene, (i) sudija pojedinac ili sudija veća može tražiti mišljenje državnog tužioca, branioca i oštećene strane; i u zavisnosti od njegove/njene osude, (ii) donosi presudu kojom negira ili priznaje krivicu, kao što je propisano u stavovima 3 i 4, člana 248. ZKPK-a. U slučajevima kada se krivični postupak završava priznanjem krivice, na osnovu člana 383. (Razlozi za podnošenje žalbe protiv presude) ZKPRK-a, ne može se izjaviti žalba zbog pogrešnog ili nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

49. Sud podseća da se u okolnostima ovog slučaja, na prvom saslušanju održanom pred Osnovnim sudom 11. oktobra 2018. godine, pred ovim sudom, pored državnog tužioca, izjasnio i (i) podnosilac zahteva koji je priznao krivicu; (ii) njegov branilac koji je istakao *“slažem se sa izjavom maloletnog okrivljenog Riada u vezi sa priznavanjem krivice i smatram da je to priznavanje izvršeno u potpunom skladu sa zakonskim odredbama”*; i (iii) otac podnosioca zahteva, u prilog tim navodima. Osnovni sud je u skladu sa odredbama ZKPRK-a u vezi sa priznavanjem krivice na glavnom pretresu i uslovima iz članova 8. i 37. ZM-a, ocenio olakšavajuće i otežavajuće okolnosti i izrekao vaspitnu meru upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu, kao što je propisano u članu 28. ZM-a.
50. Shodno tome, na glavnom pretresu protiv podnosioca zahteva nisu razmotreni dokazi ni podnosioca zahteva a ni Državnog tužilaštva, jer je slučaj zaključen na prvom saslušanju priznanjem krivice od strane podnosioca zahteva i njegovog branioca.
51. Sud podseća da se u vezi sa ne razmatranjem dokaza u Osnovnom sudu izjasnio i Vrhovni sud preko presude [Pml. br. 86/2019] od 2. aprila 2019. godine, naglašavajući sledeće:

“U rešenjima su data autentični i zakoniti razlozi sa odlučujućim činjenicama, na osnovu kojih je donesena meritorna odluka, a ta obrazloženja prihvata i ovaj sud. Zapravo ovaj sud konstatuje da u rešenjima prvog stepena uopšte nisu ocenjeni dokazi jer je maloletnik na ročištu priznao krivicu za krivično delo koje mu je stavljeno na teret, s toga je sud nastavio sa sudskim ročištem bez izvođenja dokaza. Budući da nisu izvedeni dokazi, u rešenju i nije bilo obrazloženja u vezi sa izvedenim dokazima, i kao posledica toga nije urađena ocena dokaza, a tada je postupano u skladu sa odredbama proceduralnog zakona”.

52. U takvim okolnostima, navodi podnosioca zahteva o povredi načela jednakosti oružja nisu održivi, jer na prvom saslušanju nije razmotren nijedan dokaz, pa

podnosilac zahteva nije mogao biti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na Državno tužilaštvo, kršeći načelo jednakosti oružja. Na prvom saslušanju pred Osnovnim sudom, državni tužilac je predložio „izricanje vaspitne mere za slanje u vaspitno-popravnu ustanovu“, dok se podnosilac zahteva izjasnio krivim.

53. Iz istog razloga nisu održivi ni navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredom stava 4, člana 31. Ustava i tačke d) stava 3, člana 6. EKLJP-a sa navodom da nije saslušan svedok koji je predložila odbrana podnosioca zahteva. U tom kontekstu, Sud primećuje da je (i) podnosilac zahteva predložio saslušanje svedoka M.S. u fazi istrage pred Državnim tužilaštvom; dok je uprkos ovoj činjenici (ii) na prvom saslušanju priznao krivicu; štaviše, (iii) na osnovu odredbi ZKPRK-a, osporavanje dokaza počinje nakon prvog saslušanja i pre drugog saslušanja, kao što je definisano u članu 249. (Prigovor na dokaze), onda kada se okrivljeni na prvom saslušanju izjasni da nije kriv ili kada sudija pojedinac ili sudija veća nije zadovoljan priznanjem krivice okrivljenog i donosi rešenje kojim se odbija priznanje krivice i nastavlja se sa prvim saslušanjem kao da izjava o krivici nije priznata, kao što je predviđeno članom 248. ZKPRK-a.
54. U okolnostima u kojima Osnovni sud nije izveo dokaze ni Državnog tužilaštva a ni podnosioca zahteva, jer je slučaj zatvoren na prvom saslušanju o priznanju krivice okrivljenog, Sud ističe da navodi podnosioca zahteva da su odluke redovnih sudova donete uz povredu načela jednakosti oružja, kao što je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, nisu održivi, jer u okolnostima ovog slučaja, pred Osnovnim sudom nije izveden nijedan dokaz, nije postojao zahtev za saslušanjem relevantnog svedoka, a samim tim, isti nije ni odbio da ga sasluša. Shodno tome, test ESLJP-a u vezi sa saslušanjem svedoka na suđenju, naime onaj koji je konstruisan u presudi ESLJP-a *Murtazaliyeva*, nije primenljiv u okolnostima ovog slučaja.
55. Stoga, na osnovu gore navedenih pojašnjenja, Sud nalazi da su navodi podnosioca zahteva da je osporena presuda doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i slobode za pravično i nepristrasno suđenje, a posebno načela jednakosti oružja, jer u suprotnosti sa stavom 4, člana 31. Ustava i tačkom d stava 3, člana 6. EKLJP-a nije saslušan svedok koji je predložila odbrana podnosioca zahteva, očigledno neosnovani na ustavnim osnovama „zbog očiglednog ili jasnog odsustva povrede“.
56. Nakon ovog nalaza, i kao što je gore objašnjeno, Sud će dalje razmotriti i drugi navod podnosioca zahteva, prema kome je sudsko veće prihvatilo krivicu podnosioca zahteva „bez utvrđivanja relevantnih činjenica u vezi sa ovim krivičnim slučajem“. Sud ističe da je ovaj navod u suštini povezan sa pogrešnim utvrđivanjem činjenica i pogrešnom primenom važećeg zakona u pogledu priznanja krivice na prvom saslušanju od strane sudskog veća Osnovnog suda, i te navode Sud, u skladu sa svojom sudskom praksom i sudskom praksom ESLJP-a, smatra „navodima četvrtog stepena“.
57. U kontekstu ove kategorije navoda, Sud ističe da je na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali uzimajući u obzir i njegove karakteristike, koje su propisane u EKLJP-u (vidi: u ovom kontekstu objašnjenje u Vodiču za praksu ESLJP-a od 30. aprila 2019. godine o kriterijumima podobnosti; deo I. Neprihvatljivost zasnovana na meritumu; A. Očigledno neosnovani zahtevi; 2. „Četvrti stepen“,

stavovi 262 i 263), načelo subsidijarnosti i doktrinu četvrtog stepena, on dosledno isticao razliku između „ustavnosti“ i „zakonitosti“ i navodio da nije njegova dužnost da se bavi činjeničnim greškama ili pogrešnim tumačenjem i pogrešnom primenom zakona koji je navodno počinio redovni sud, osim i ako su do te mere takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom i/ili EKLJP-om. (Vidi: u ovom kontekstu, između ostalog, slučajeve Suda KI179/18, podnosilac zahteva: *Belgijzar Latifi*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. godine, stav 68; KI49/19, podnosilac zahteva: *Akcionarsko društvo Limak Kosovo International Airport AD, „Adem Jashari“* rešenje o neprihvatljivosti od 31. oktobra 2019. godine, stav 47; KI56/17, sa podnosiocem zahteva *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 35; i KI154/17 i KI05/18, sa podnosiocima zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „Barbas“*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. avgusta 2019. godine, stav 60).

58. Sud je takođe dosledno navodio da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava, te da ne može sam oceniti činjenice koje su dovele dotle redovni sud da donese jednu odluku umesto neke druge. U suprotnom, Sud bi postupio kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo nepoštovanjem granica postavljenih u njegovoj nadležnosti. (Vidi: u ovom kontekstu, slučaj ESLJP-a *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference korišćene u njemu; i takođe vidi: slučajeve Suda KI49/19, gore citirane, stav 48; KI154/17 i KI05/18, gore citirani, stav 61).
59. Sud, međutim, ističe da sudska praksa ESLJP-a i Suda takođe utvrđuju okolnosti pod kojima bi trebalo napraviti izuzetke od ovog stava. Kao što je gore napomenuto, iako je redovnim sudovima primarna dužnost da rešavaju probleme u vezi sa tumačenjem primenjivog zakona, uloga Suda je da obezbedi ili verifikuje da su efekti takvog tumačenja kompatibilni sa Ustavom i EKLJP-om. (Vidi: slučaj ESLJP-a, *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda od 25. maja 2000. godine, stavovi 33-39; i vidi: takođe slučaj Suda KI157/17 i KI05/18, gore citiran, stav 63). U principu, takav izuzetak se odnosi na slučajeve za koje se ispostavi da su očigledno proizvoljni, uključujući i one u kojima je sud u određenom slučaju „očigledno pogrešno primenio zakon“ i koji su mogli rezultirati „proizvoljnim zaključcima“ ili koji su „očigledno nerazumni“ za odgovarajućeg podnosioca zahteva. (Za detaljnija objašnjenja u vezi sa konceptom „primena zakona na očigledno pogrešan način“, vidi: između ostalog, slučajeve Suda KI154/17 i 05/18, citiran gore, stavovi 60 do 65 i reference koje su se tamo koristile).
60. Sud ocenjuje da je u okolnostima ovog slučaja, važno istaći da stav 7, člana 31. Ustava propisuje da se sudski postupci koji uključuju maloletno lice regulišu zakonom, poštujući pravila i posebne postupke za maloletno lice. Poslednje navedeni su, kao što je gore objašnjeno, u okolnostima ovog slučaja, propisani u ZM-u i na osnovu njegovog člana 5, i ZKPRK-a, u odsustvu posebne regulative u ZPM-u.
61. U ovom slučaju, prvo saslušanje i priznavanje krivice je zasnovano na članovima 245, 246 i 248. ZKPRK-a, dok su za određivanje mere primenjeni članovi 8, 28, 37 i 73. ZM-a. Na osnovu spisa predmeta, proizilazi da je (i) Osnovni sud

prihvatio krivicu okrivljenog, pošto su bili ispunjeni uslovi koji su propisani u članu 246. ZKPRK-a, dok je (ii) dotičnu meru za podnosioca zahteva izrekao na osnovu članova 8, 28 i 37. ZM-a.

62. Pored toga, Apelacioni sud i Vrhovni sud su, rešenjem [PAM. br. 77/2018] i presudom [Pml. br. 86/2019], razmotrili sve navode podnosioca zahteva pokrenute u žalbi i zahtevu za zaštitu zakonitosti, sa naglaskom na (i) priznavanju krivice; (ii) izrečenu meru; (iii) navod da je sud *“prevazišao”* svoju nadležnost izmenom vaspitne mere, odnosno navodnom izmenom predloga državnog tužioca za izricanje mere pojačani nadzor od strane roditelja i izricanja vaspitne mere upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine; i (iv) navod da Osnovni sud u suprotnosti sa članom 8. ZM-a *“od Probacione službe nije tražio predkazneni izveštaj u vezi sa kaznom”*.
63. Sud ističe da u vezi sa prvim pitanjem, odnosno priznavanjem krivice podnosioca zahteva od Osnovnog suda, Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložilo sledeće:

“Iz rešenja na koje se žali, ali i iz zapisnika sa sudskog ročišta, vidi se da je maloletni Riad Bejtullahu priznao krivicu za izvršenje krivično dela ubistvo u pokušaju, iz člana 178, a u vezi sa članom 28 KZRK-a, a ovo priznanje krivice maloletnog bilo je u prisustvu njegovog branioca, advokata Elmija Qerimija. Apelacioni sud Kosova konstatuje da je u ovom slučaju pravično sproveden član 248, stav 1 ZKP-a koji ima veze sa priznanjem krivice, jer je prvostepeni sud, nakon što je maloletnik priznao krivicu, doneo rešenje kojim je prihvatio priznanje krivice, konstatujući da su ispunjeni svi zakonski uslovi za tako nešto, tim povodom je konstatovano da je maloletnik shvatio prirodu i posledice priznanja krivice, da je priznanje krivice bilo dobrovoljno od strane maloletnog, nakon dovoljnog savetovanja sa braniocem i da je priznanje krivice podržano činjenicama iz predmeta koje sadrži predlog Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu. S druge strane, iz spisa predmeta se vidi da je maloletni Riad Bejtullahu priznao krivicu i tokom njegovih ranijih izjava, a s druge strane konstatovano je da je isti shvatio prirodu i posledice priznanja krivice, jer je tako nešto uradio nakon konsultacija sa svojim braniocem, zato kao rezultat svega onoga što je gore navedeno, Apelacioni sud Kosova konstatuje da nije izvršena nikakva povreda gore pomenutih zakonskih odredbi koje imaju veze sa priznanjem krivice od strane maloletnog”.

64. Vrhovni sud je dalje, u ovom smislu, takođe istakao sledeće:

“Stoji činjenica da je maloletni priznao krivicu za krivično delo koje mu je predlog tužilaštva stavilo na teret i isti je od prvog trenutka od kako je pokrenut krivični postupak protiv njega imao svog branioca (branilac koji je sastavio zahtev za zaštitu zakonitosti), a na sudskom ročištu sud je konstatovao je maloletni, nakon što mu je pročitao predlog od strane tužioca, izjavio da shvata priznanje krivice i da je ovo priznanje dobrovoljno i da shvata beneficije i posledice priznanja krivice. A sud je dalje u zapisniku konstatovao da je sudski organ ocenio da je maloletni shvatio prirodu i posledice priznanja krivice da da je priznanje bilo

dobrovoljno i nakon konsultacija sa svojim braniocem, a ujedno je podržano činjenicama iz predmeta koje sadrži stav 1 ZKPK-a. Dakle, maloletni, ne samo tokom krivičnog postupka, nego i na sudskom ročištu je imao zagarantovanu odbranu, onako kako to predviđa zakona, isti se konsultovao sa svojim braniocem koji je bio prisutan i koji je imao mogućnost da ga konsultuje u vezi sa posledicama priznanja krivice, tim pre ukoliko je maloletni bio pritisnut ili je na njega vršen pritisak da prizna krivicu. Sudski organ je s pravom konstatovao da je maloletni shvatio posledice i beneficije priznanja krivice, priznanje je izvršeno u skladu sa članom 248, stava 1 ZKPK-a i ovaj navod čine neosnovanim”.

65. Sud dalje ističe da što se tiče drugog pitanja, odnosno izrečene mere od strane Osnovnog suda, Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio sledeće: *“U obrazloženju rešenja na koje se žali data su prava i dovoljna obrazloženja u vezi sa relevantnim pravnim činjenicama, nakon kojih je prvostepeni sud odlučio da maloletnom Riadu Bejtullahuu izrekne edukativnu meru slanja u edukativno-popravnu instituciju”.*
66. Vrhovni sud je dalje, u ovom smislu, takođe istakao sledeće: *“Ovaj sud [...] je ocenio da je maloletni Riad Bejtullahu osuđen zbog krivičnog dela ubistvo u pokušaju iz člana 178, a u vezi sa članom 28 KZK-a i za to krivično delo mu je izrečena edukativna mera – slanje u edukativno – popravnu instituciju u trajanju od 1 godine. Stoji činjenica da je protiv maloletnog povučena edukativna mera dodatni roditeljski nadzor, jer je u skladu sa članom 37 ZM određeno da za krivična dela u saučesništvu, sud može da izrekne samo jednu edukativnu meru ili samo jednu kaznu, a u stavu 2 ovog člana se kaže da se stav 1 sprovodi u slučajevima kada je maloletni izvršio drugo krivično delo pre ili nakon izricanja edukativne mere ili kazne zatvora za maloletnike. U spisima je potvrđeno da je maloletnom bila izrečena jedna edukativna mera – dodatni nadzor roditelja, u trajanju od 1 godine zbog krivičnih dela, napad iz člana 187 KZK i građa iz člana 325, stava 1 KZK-a, s toga prvostepeni sud je pravično postupio kada je povukao edukativnu meru i istom izrekao edukativnu meru slanja u edukativno – popravnu instituciju, što navod branioca čini neosnovanim”.*
67. Što se tiče trećeg pitanja, odnosno navoda podnosioca zahteva da je Osnovni sud *“prevazišao”* svoje nadležnosti izmenom vaspitne mere, odnosno izmenom predloga državnog tužioca za izricanje vaspitne mere pojačani nadzor od strane roditelja i vaspitne mere upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine, Sud primećuje da je na (i) osnovu rešenja [PM. br. 89/2018] Osnovnog suda, Osnovno tužilaštvo preko dopisa [PPM. br. 113/2018] od 4. jula 2018. godine u stvari predložilo izricanje vaspitne mere upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu, meru koju Osnovni sud nije izmenio, već je izrekao; dok (ii) i pored navoda podnosioca zahteva da je Osnovni sud izmenio vaspitnu meru koju je predložio državni tužilac, član 73. ZM-a propisuje da sudsko veće za maloletnike nije obavezano sa predlogom tužioca pri donošenju svoje odluke o vrsti mere ili kazne koja treba da bude izrečena. U tom smislu, ovaj navod su obrazložili i Apelacioni sud i Vrhovni sud. Prvi je, između ostalog, istakao da stav 1, člana 73. ZM-a, propisuje: *“Sudsko veće za maloletnike nije obavezano sa predlogom tužioca pri donošenju svoje odluke o vrsti mere ili kazne koja treba da bude izrečena, tako da i u ovom smislu, navod*

branioca maloletnika nije osnovan“; dok je drugi, odnosno Vrhovni sud, istkao sledeće: “[...] Sudsko veće, prema ovoj odredbi, može da izrekne i neku meru koja nije predložena od strane državnog tužioca i na taj način ne prevazilazi predlog, kao što se navodi u zahtevu“.

68. Na kraju, i što se tiče četvrtog pitanja, odnosno navoda da u suprotnosti sa članom 8. ZM-a, Osnovni sud *“od Probacione službe nije tražio predkazneni izveštaj u vezi sa kaznom”*, Sud ističe da stav 3, člana 8. ZM-a propisuje da pre izbora mere ili kazne, relevantni sud može da traži od Probacione službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi sa izborom mere ili kazne, određujući relevantnom sudu mogućnost, ali ne i obavezu, da traži od Probacione službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi sa izborom mere ili kazne. To za razliku od Zakonika pravde o maloletnicima, odnosno Zakonika br. 06/L-006, koji u svom stavu 3, člana 13 (Odabir mera i kazni koje se sprovode), propisuje obavezu relevantnog suda da pre izbora mere ili kazne traži od Probacione službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi sa izborom mere ili kazne. Poslednje navedeni međutim nije primenjiv u okolnostima ovog slučaja. Redovni sudovi su rešavali ovaj navod podnosioca zahteva, zasnivajući se na odredbama primenjivog Zakonika za maloletnike, odnosno ZM-a, i na osnovu koga je traženje prekasnenog izveštaja i mišljenja od Probacione službe samo mogućnost, ali ne i obaveza relevantnog suda. U tom smislu, Apelacioni sud je istakao sledeće: *“Što se tiče predkaznenog izveštaja, to je samo fakultativna mogućnost za sud, jer sud može da izrekne edukativnu meru ili kaznu i bez predkaznenog izveštaja, u zavisnosti od okolnosti konkretnog slučaja. Činjenica da je predkazneni izveštaj fakultativna mogućnost za sud predviđena je članom 8, stavom 3 ZM-a u kojem je određeno: „Pre izbora mere ili kazne, sud može da zahteva od Probacione Službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi izbora mere ili kazne“.*
69. Vrhovni sud je, međutim, gore navedeno pitanje, obrazložio na sledeći način: *“A stoji činjenica da na sudsko ročište nije pozvan probacioni službenik, ali se u skladu sa odredbom člana 8, stava 3 ZM-a određuje da pre odabira mere ili kazne, sud može da traži od probacionog službenika predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi sa odabirom mere ili kazne. Dakle, sud nije obavezan da traži predkazneni izveštaj, ali ostaje u njegovoj diskreciji da odluči u vezi sa tim”.*
70. Stoga, uzimajući u obzir navode koje je izneo podnosilac zahteva i činjenice koje je predstavio, kao i gore razrađena obrazloženja redovnih sudova, Sud smatra da podnosilac zahteva ne dokazuje i ne potkrepljuje u dovoljnoj meri svoj navod da su redovni sudovi mogli da *„primene zakon na očigledno pogrešan način“* što je rezultiralo *„proizvoljnim“* ili *„očigledno nerazumnim zaključcima“* za podnosioca zahteva, a shodno tome i njegovi navodi o pogrešnom utvrđivanju činjenica i pogrešnom tumačenju i primeni važećeg zakona u vezi sa priznanjem krivice podnosioca zahteva od strane sudskog veća, kvalifikuju se kao navodi koji spadaju u kategoriju *„četvrtog stepena“* i kao takvi odražavaju navode na nivou *„zakovitosti“* i nisu argumentovani na nivou *„ustavnosti“*. Shodno tome, oni su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
71. Shodno tome, na osnovu gore navedenog i uzimajući u obzir posebne karakteristike slučaja, navode podnosioca zahteva i činjenice koje je on izneo,

Sud, zasnivajući se i na standardima postavljenim u svojoj sudskoj praksi u sličnim slučajevima i sudskoj praksi ESLJP-a nalazi da su navodi podnosioca zahteva o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat (i) povrede jednakosti oružja jer nije saslušan relevantni svedok, očigledno neosnovani u „očiglednom ili evidentnom odsustvu povrede“; dok je (ii) pogrešno utvrđivanje činjenica i pogrešna primena zakona takođe očigledno neosnovana na ustavnim osnovama kao navodi „četrtoog stepena“.

72. Konačno, Sud utvrđuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i proglašava se neprihvatljivim u skladu sa stavom 7, člana 113. Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 39 (2) i 59 (2) Poslovnika, dana 10. novembra 2020. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani
Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi
Arta Rama-Hajrizi